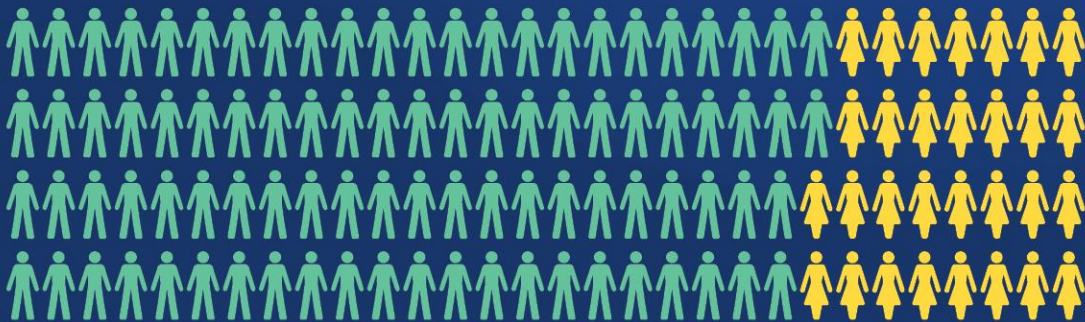

נשים בכנסת

ריכוז נתונים לאחר הבחירות לכנסת ה-24
ומבט על פרלמנט רגיש מגדר

תוכן העניינים

1.....	תמצית.....	1
3.....	חברות כנסת: מבט לאורך זמן.....	1
6.....	מועמדות ונבחרות, הכנסת ה-16 עד הכנסת ה-24.....	2
11.....	הכנסת ה-24: ניתוח לפי רשימה.....	3
13.....	בעלות תפקידים בכנסת.....	4
17.....	שיעור הנשים בכנסת ביחס לשיעור הנשים בפרלמנטים בעולם.....	5
20.....	פרלמנט רגיש מגדר – Gender-Sensitive Parliament.....	6

תמצית

מסמך זה נכתב לקראת השבעת הכנסת ה-24 ומוצגים בו נתונים על נשים בכנסת: בתחילה מוצגים נתונים על שיעור הנשים שנבחרו לכנסת מאז כינונה, ובהמשך מוצגים נתונים מפורטים יותר על שיעור הנשים שהתמודדו לכנסת ועל אלה שנבחרו לכנסת מאז הכנסת ה-16 (אחרי ביטול הבחירה הישירה לראשות הממשלה) ובהתמקדות על הכנסת ה-24. כמו כן, מובאים במסמך נתונים על ייצוג חברות הכנסת בקרב בעלי התפקידים בכנסת ותיאור המצב בישראל בהשוואה למדינות אחרות. לבסוף נסקר במסמך הדיון המתקיים בעולם במושג "פרלמנט רגיש מגדר" – פרלמנט אשר במאפייניו הוא נותן מענה לצרכים של נשים וגברים ולאינטרסים המגוונים שלהם.

אלא אם כן מצוין אחרת, הנתונים לקוחים מהפרסומים הרשמיים ברשימות בדבר הגשת הרשימות לבחירות לכנסת, [מאתר הכנסת ומאתר ועדת הבחירות המרכזית](#).

עיקרי הממצאים במסמך:

- **לאחר הבחירות לכנסת ה-24 הושבעו 30 חברות כנסת¹, שהן 25% מכלל חברי הכנסת הנבחרים.** מספר הנבחרות נותר כמעט ללא שינוי מאז הכנסת ה-20.
- אף שלעיתים, בעקבות חילופי אישים, מספר לא מבוטל של נשים מתמנות לחברות כנסת במהלך כהונת הכנסת, לרוב שיעורן בכלל חברי הכנסת נותר דומה לשיעורן בעת השבעת הכנסת. היות שעקב חילופי אישים משך הכהונה של חברים באותה כנסת עשוי להיות שונה מאוד, בחנו גם את משך הכהונה של חברי וחברות הכנסת בכל כנסת; מבחינה זו עלה כי על פי רוב, שיעור ימי הכהונה של נשים בכלל ימי הכהונה דומה לשיעור הנשים בכלל חברי הכנסת.
- **בין הכנסת ה-16 לכנסת ה-21 שיעור הנשים ברשימות המועמדים לסיעות שהרכיבו כנסות אלו הכפיל את עצמו ואף יותר – מ-15% ל-32%, ומאז הוא ירד מעט והגיע ל-28%** (לצורך מסמך זה, רשימת המועמדים של כל סיעה הוגדרה כך שהיא מונה פי 1.5 חברים ממספר המועמדים שנבחרו בכל סיעה בפועל. הגדרות מפורטות יובאו בפרק 2). **שיעור הנשים גדל גם בקרב המועמדים ה"ריאליים"** (לצורך מסמך זה רשימת המועמדים הריאליים הוגדרה כך שהיא מורכבת ממספר הנבחרים בפועל בכל רשימה בתוספת מועמד נוסף לכל עשיריית נבחרים, או חלק ממנה) **ובקרב הנבחרים, אך הגידול במדדים אלו היה מתון מעט יותר.** לא ניתן להצביע על מגמת גידול דומה בשיעור הנשים במקומות הגבוהים ברשימות. **הכנסת ה-24 בולטת בשיעורן הגבוה יחסית של נשים בשני המקומות הראשונים בכל רשימה (27%) – גבוה אף יותר משיעורן בקרב כלל חברי הכנסת הנבחרים (25%).**
- **מלבד הסיעות החרדיות, ש"ס ויהדות התורה, שבהן לא היו כלל מועמדות (או חברות כנסת), שיעור הנשים ברשימות לכנסת ה-24 נע בין 17% ל-45% מהמועמדים; בין 13% ל-50% מהמועמדים ה"ריאליים"; בין 0% ל-57% מהנבחרים. בחמש מ-13 רשימות (כולל הרשימות החרדיות) לא היו כלל נשים במחצית הראשונה של רשימת הנבחרים. בשבע רשימות הייתה אישה באחד משני המקומות הראשונים, ובאחת מהן האישה עמדה בראש הרשימה.**

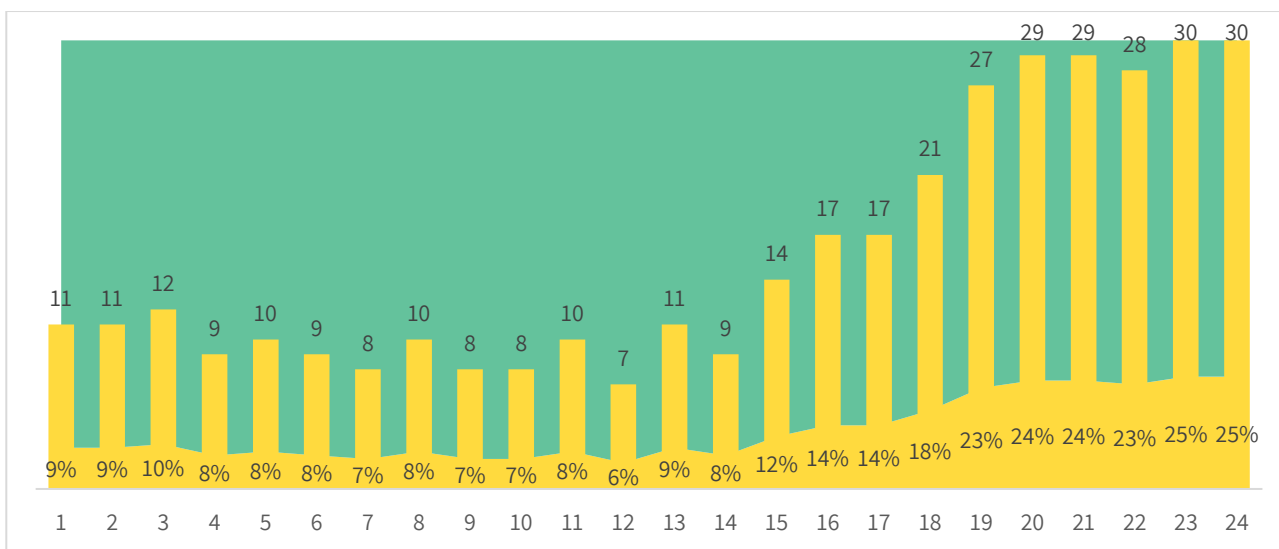
¹ בבחירות עצמן נבחרו 29 נשים, אך לאחר הבחירות ולפני השבעת הכנסת פרש אלון דויד מרשימת ימינה ובמקומו נכנסה עידית סילמן.

- **מאז כינון הכנסת, רק אישה אחת מילאה את תפקיד יו"ר הכנסת** – דליה איציק, שהייתה יו"ר הכנסת ה-17. לאורך השנים חלו תנודות משמעותיות בשיעור הנשים בקרב סגני יו"ר הכנסת, ושיעורן נע בין 0% ל-44%, אך קשה לזהות מגמת שינוי ברורה.
- שיעור הנשים בקרב **יושבי-ראש של ועדות הכנסת הקבועות** נע לאורך השנים בין 0% ל-32%, וקשה לזהות בו מגמה ברורה. כמו כן, **יש שונות ניכרת בין הוועדות הקבועות בכל הנוגע לשיעור הנשים שעמדו בראשן: בשלוש מוועדות הכנסת הקבועות לא כיהנה מעולם חברת כנסת בתפקיד יושבת-הראש – ועדת הכספים, ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט; גם בוועדת הכלכלה, ועדת הכנסת וועדת הפנים והגנת הסביבה עמדו מעט נשים בראש הוועדה (3%, 6% ו-10% מיושבי-הראש של ועדות אלו, בהתאמה). לעומת זאת, נשים היו 28% מכלל יושבי-הראש של ועדת החינוך, התרבות והספורט, 38% מיושבי-הראש של ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות, 54% מיושבי-הראש של ועדת המדע והטכנולוגיה, וכל יושבות-הראש של הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, למעט שניים (גדעון סער, שהיה יו"ר הוועדה במהלך חלק מכהונת הכנסת-17, ועודד פורר, שהיה יו"ר הוועדה בכנסת ה-23).**
- האיגוד הבין-פרלמנטרי (IPU) מדרג את הפרלמנטים בעולם על פי שיעור הנשים המכהנות בהם. **לפי נתוני ה-IPU, ישראל הייתה מדורגת (לפני הבחירות לכנסת ה-24) במקום ה-72 מ-189 מקומות, ובמקום ה-27 מ-37 מדינות ה-OCED.**
- **פרלמנט רגיש מגדר (Gender-Sensitive Parliament) הוא פרלמנט אשר במבנהו, פעולותיו, שיטות עבודתו והתהליכים המתרחשים בו ניתן מענה לצרכים של נשים וגברים ולאינטרסים המגוונים שלהם.** פרלמנט כזה פועל להסרת החסמים שמונעים השתתפות מלאה של נשים (כחברות פרלמנט וכעובדות מקצועיות) בשלושה היבטים:
 - **ייצוג בפרלמנט** – הסרת חסמים וקידום שוויון הזדמנויות בכניסה לפרלמנט; עידוד המפלגות לשאוף לשוויון מגדרי;
 - **אופן עבודת הפרלמנט** – קידום שוויון ההזדמנויות של נשים ושל גברים להשפיע על תהליכי העבודה הפרלמנטריים; יצירת תשתית פרלמנטרית ותרבות ארגונית רגישות למגדר בקרב חברי הפרלמנט ועובדיו, ויצירת תחושת אחריות לשוויון מגדרי אשר משותפת לכל חברי הפרלמנט – גברים ונשים;
 - **תוצרי עבודת הפרלמנט** – הטמעת עקרון השוויון המגדרי בעבודה הפרלמנטרית (Gender Mainstreaming); מתן מקום לאינטרסים של נשים בסדר היום של הפרלמנט והערכה שיטתית של ההשפעה המגדרית של עבודת הפרלמנט; קידום חקיקה ומדיניות לשוויון מגדרי; ייצוג סמלי של סוגיות מגדריות בעבודת הפרלמנט.

1. חברות כנסת: מבט לאורך זמן

לאחר הבחירות לכנסת ה-24 הושבעו 30 חברות כנסת, שהן 25% מכלל חברי הכנסת הנבחרים (בבחירות עצמן) נבחרו 29 נשים, אך לאחר הבחירות ולפני השבעת הכנסת פרש אלון דויד מרשימת ימינה ובמקומו נכנסה עידית סילמן). מספר הנבחרות לכנסת ה-24 דומה למספרן בכנסות האחרונות.

תרשים 1: מספר הנשים שנבחרו לכנסת ושיעורן בכלל הנבחרים, כנסות 1-24

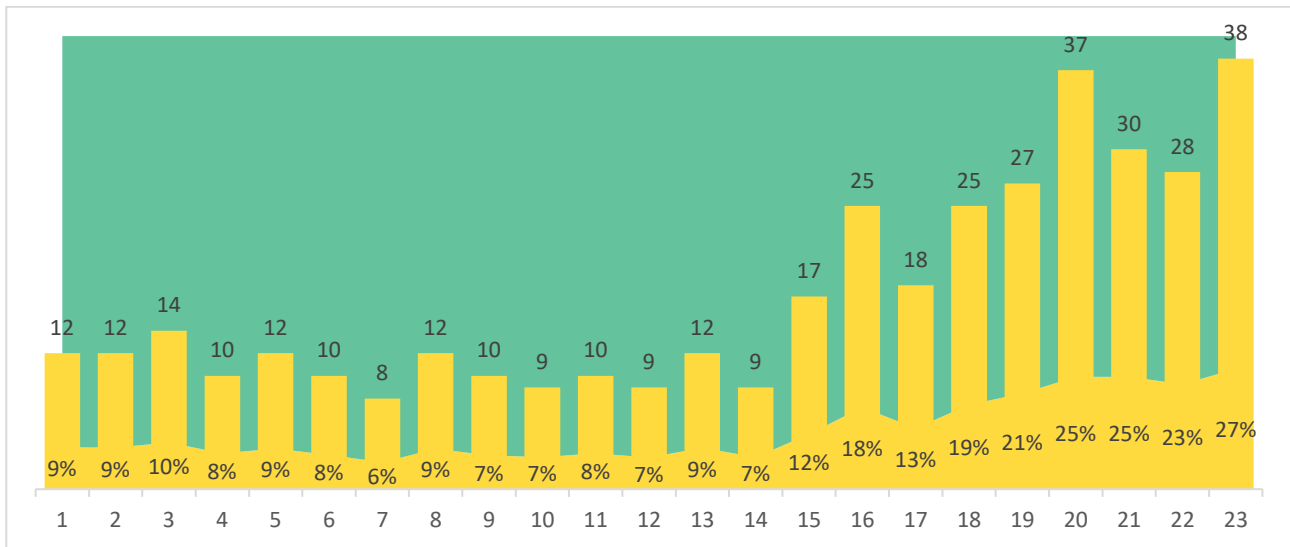

לאחר שב-50 השנים הראשונות מאז קום המדינה מספר חברות הכנסת הנבחרות נותר יחסית קבוע, מהבחירות לכנסת ה-15 (1999) ועד הבחירות לכנסת ה-20 (2015) ניכרה מגמת גידול משמעותית במספר חברות הכנסת הנבחרות. בארבע מערכות הבחירות האחרונות, שהתקיימו כולן בשנתיים האחרונות, מספר הנשים שנבחרו נותר דומה.²

מספר חברות הכנסת ושיעורן בכלל חברות וחברי הכנסת עשוי להשתנות במהלך כהונתה של הכנסת בעקבות חילופי אישים, אשר נעשים בהיקפים שונים בכל כנסת. להלן יוצג שיעור הנשים בכלל חברי הכנסת שיהיו בכל כנסת, מהכנסת הראשונה ועד הכנסת ה-23.

² יצוין כי לקראת הבחירות לכנסת ה-22 וכן לקראת הבחירות לכנסת ה-23 מפלגות רבות הותירו ללא שינוי את רשימת המועמדים שלהן שנקבעה לקראת הבחירות לכנסת ה-21, מלבד איחודי רשימות.

תרשים 2: מספר חברות הכנסת שכיהנו בכל כנסת ושיעורן בכלל חברי הכנסת שכיהנו בכל כנסת (כולל חילופי אישים), כנסות 1-23*

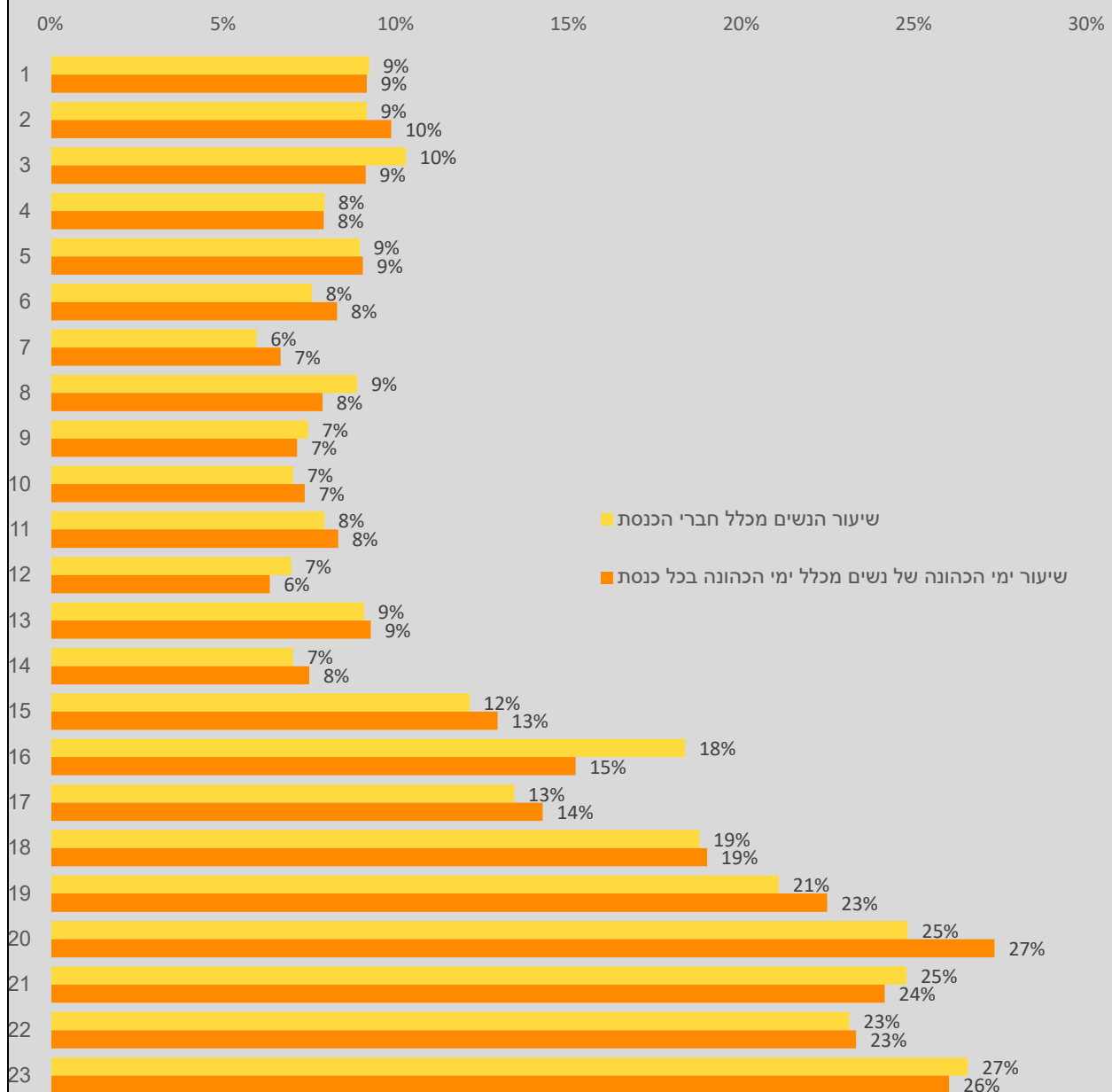
* הכנסת ה-21 והכנסת ה-22 כיהנו חודשים ספורים בלבד וכמעט שלא חלו בהן חילופי אישים.

אף שבחלק מהכנסות החלו לכהן בעקבות חילופי אישים מספר לא מבוטל של נשים במהלך כהונת הכנסת (והשיא – שמונה חברות כנסת החלו לכהן במהלך כהונת הכנסת ה-16, וכך גם במהלך כהונתן של הכנסת ה-20 והכנסת ה-23), על פי רוב שיעור הנשים בכלל חברי הכנסת נותר דומה לשיעורן בעת השבעת הכנסת. בכנסת ה-23, שכהונתה נמשכה רק שנה, התקיימו חילופי אישים רבים יחסית, ושיעור הנשים בכלל חברי הכנסת שכיהנו בה הגיע לשיא של 27%.

משך כהונת חברי הכנסת במבט מגדרי³

מטבע הדברים, יש הבדל בין כהונה מלאה של חבר כנסת לבין כהונה לפרק זמן קצר (לעיתים אפילו שבועות ספורים). בנתונים שהוצגו לעיל אין הבחנה בין חבר כנסת שכהן לאורך כל זמן כהונתה של הכנסת ובין חבר כנסת שכהן זמן קצר יותר. לכן, בחנו גם את **מספר ימי הכהונה** של חברי וחברות הכנסת בכל אחת מהכנסות. כפי שיוצג בתרשים הבא, ברוב הכנסות אין הבדלים ניכרים בין שני המדדים – בדרך כלל שיעור ימי הכהונה של נשים בכלל ימי הכהונה דומה לשיעור הנשים בכלל חברי הכנסת.

תרשים 3: שיעור חברות הכנסת בכלל חברי הכנסת שכהנו בכל כנסת ושיעור ימי הכהונה של נשים בכלל ימי הכהונה של חברי הכנסת בכל כנסת, כנסות 1-23

³ שירלי בנקין, חשבות הכנסת, קובץ חברי הכנסת לדורותיהם, הופק: 1 במרץ 2021, הועבר בדוא"ל.

2. מועמדות ונבחרות, הכנסת ה-16 עד הכנסת ה-24

מספר הנשים שנבחרות לכנסת תלוי מטבע הדברים במספר הנשים שמתמודדות לתפקיד. בבחינה מעמיקה של התמודדות נשים לכנסת יש לכלול את השלבים השונים של ההתמודדות, כמו בחירות מקדימות במפלגות שבהן נערכות בחירות כאלה, **אולם במסמך זה התמקדנו בבחינת הייצוג המגדרי ברשימות המועמדים לכנסת.** הבחינה תתמקד בכנסות שנבחרו מאז ביטול חוק הבחירה הישירה בשנת 2001, כלומר **מהכנסת ה-16 ועד הכנסת ה-24, בפירוט מיוחד של נתוני הכנסת ה-24, שיוצגו בחלוקה לפי סיעות.** לפני הצגת הנתונים, כמה הסברים על ההגדרות שבהן השתמשנו לצורך הבדיקה:

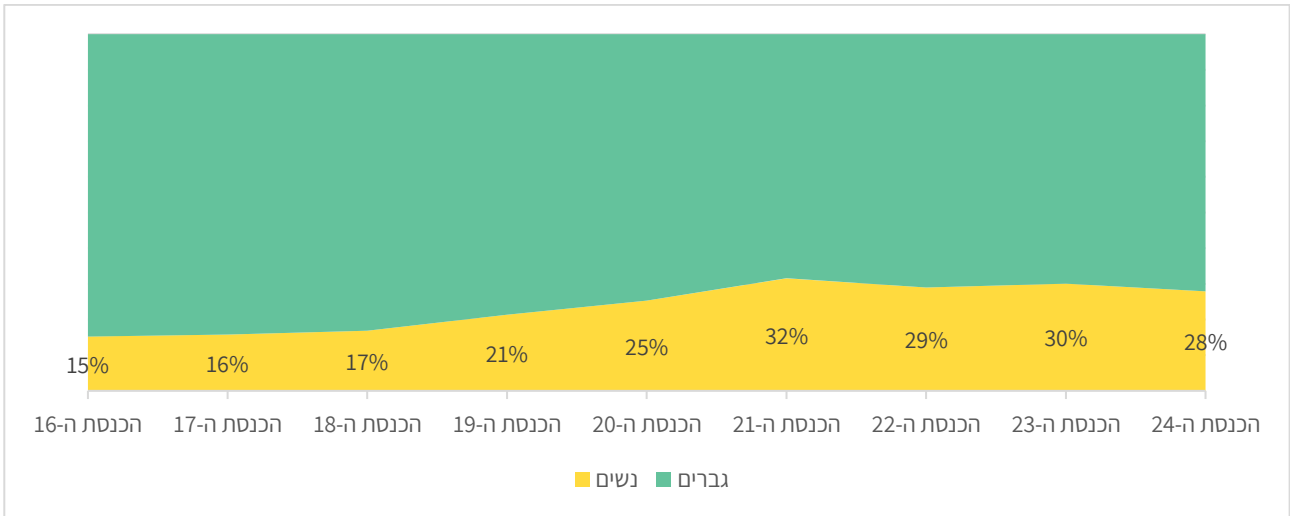
- היות שמספר הרשימות המתמודדות לכל כנסת הוא גדול, ורק מיעוטן עוברות את אחוז החסימה וכנסות לכנסת, במסמך זה **נבחנו רק רשימות מועמדים אשר עברו את אחוז החסימה ונכנסו לכנסת.**
- חישוב שיעור הנשים בכל אחת מהקטגוריות נעשה באמצעות חלוקת מספר הנשים שהתמודדו או נבחרו ברשימות הרלוונטיות בסך המועמדים או הנבחרים ברשימות הללו.
- **רשימת המועמדים לכנסת:** מספר המועמדים משתנה מרשימה לרשימה; למשל, מספר המועמדים ברשימות שנבחרו לכנסת ה-24 נע בין 21 מועמדים (ברשימת הציונות הדתית) ל-120 מועמדים (ברשימות הליכוד, יש עתיד, ש"ס, הרשימה המשותפת, יהדות התורה ומרצ). כדי ליצור אחידות בהשוואה בין הסיעות במסמך זה, **אורך כל רשימת מועמדים הוגדר על פי מספר חברי הכנסת שנבחרו ממנה בפועל. לצורך המסמך, ברשימת המועמדים של כל סיעה יש פי 1.5 חברים ממספר חברי הסיעה בפועל.** למשל, אם בסיעה מסוימת יש 30 חברים, הגדרנו לה רשימה של 45 מועמדים. במקרה של סיעה שבה מספר אי-זוגי של חברי כנסת, תוצאת החישוב עוגלה למעלה. נוסחה זו נותנת משקל לגודל הסיעה (סיעה גדולה יותר תקבל תוספת גדולה יותר) ומאפשרת לכלול בנתונים חברי כנסת שעשויים להתחיל לכהן במהלך כהונת הכנסת בעקבות חילופי אישים, ולצד זאת מונעת עיוות של הנתונים שהיה נגרם אילו היו מובאים בחשבון מועמדים ששובצו במקומות לא רלוונטיים ברשימת המועמדים.
- **מועמדים במקומות "ריאליים":** היות שמיקום המועמד ברשימה משפיע על סיכויי ההיבחרות שלו, ביקשנו לבחון את ייצוג הנשים בקרב אותם מועמדים שיש סיכוי סביר שייבחרו לכנסת. לצורך מסמך זה, **מספר המועמדים הריאליים הוגדר כמספר הנבחרים בפועל בכל רשימה בתוספת מועמד אחד לכל עשיריית נבחרים:** לסיעה שבה עד עשרה חברי כנסת ייוסף מועמד אחד, לסיעה שבה 11-20 חברי כנסת ייוספו שני מועמדים וכן הלאה. לפיכך, אם בסיעה מסוימת יש שישה חברים, מספר המקומות הריאליים ברשימה שלה יהיה שבעה; אם יש בסיעה 24 חברים, מספר המקומות הריאליים ברשימה שלה יהיה 27. נוסחה זו נותנת משקל לגודל הסיעה (סיעה גדולה יותר תקבל תוספת גדולה יותר) אך מגבילה את תוספת המועמדים כך שלא ייוספו "חלקי" מועמדים, וכך שהגדרת רשימה ריאלית לא תחרוג מממדים סבירים (תוספת של 1-4 מקומות למספר חברי הכנסת שנבחרו בפועל).
- **נבחרים:** המועמדים שנבחרו לכהן כחברי כנסת בכל סיעה, למעט חברי כנסת שהחלו לכהן בעקבות חילופי אישים.

לצד הסיכוי להיבחר לכנסת, המיקום של נשים ברשימות המועמדים עשוי להשפיע גם על סיכוייהן לכהן בתפקידים בכנסת (ראשות ועדות, למשל) ובמשלה. על כן, הגדרנו שלושה פרמטרים המתייחסים לבכירות של נשים בתוך רשימות המועמדים:

- **המחצית הראשונה של רשימת הנבחרים:** שיעור הנשים מקרב חברי הכנסת במחצית הראשונה של כל סיעה. במקרה של סיעה שבה מספר אי-זוגי של חברי כנסת, תוצאת החישוב עוגלה למעלה.
- **שני המקומות הראשונים ברשימה:** שיעור הנשים בשני המקומות הבכירים ביותר בכל סיעה.
- **ראש הרשימה.**

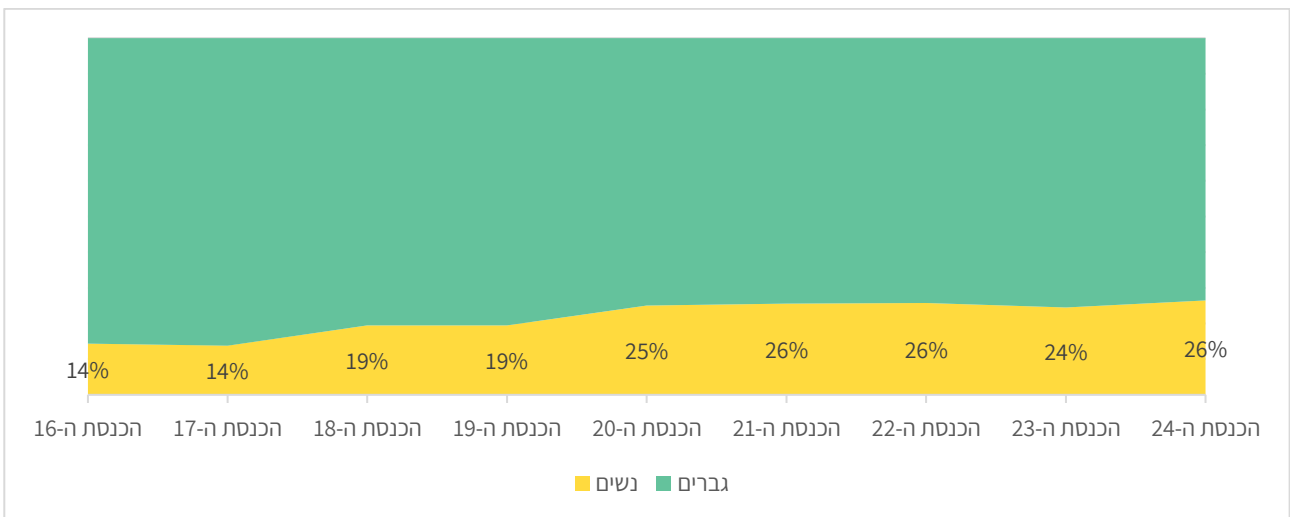
כאמור, לאחר הבחירות לכנסת ה-24 ולפני השבעתה פרש אלון דוידי מרשימת ימינה ובמקומו נכנסה עידית סילמן. עקב כך, עדכנו את רשימת הנבחרים כך שתייצג את הכנסת ביום השבעתה, אך רשימת המועמדים והמועמדים הריאליים נותרו מעודכנות ליום הבחירות.

תרשים 4 : שיעור הנשים בקרב המועמדים, * כנסות 16-24

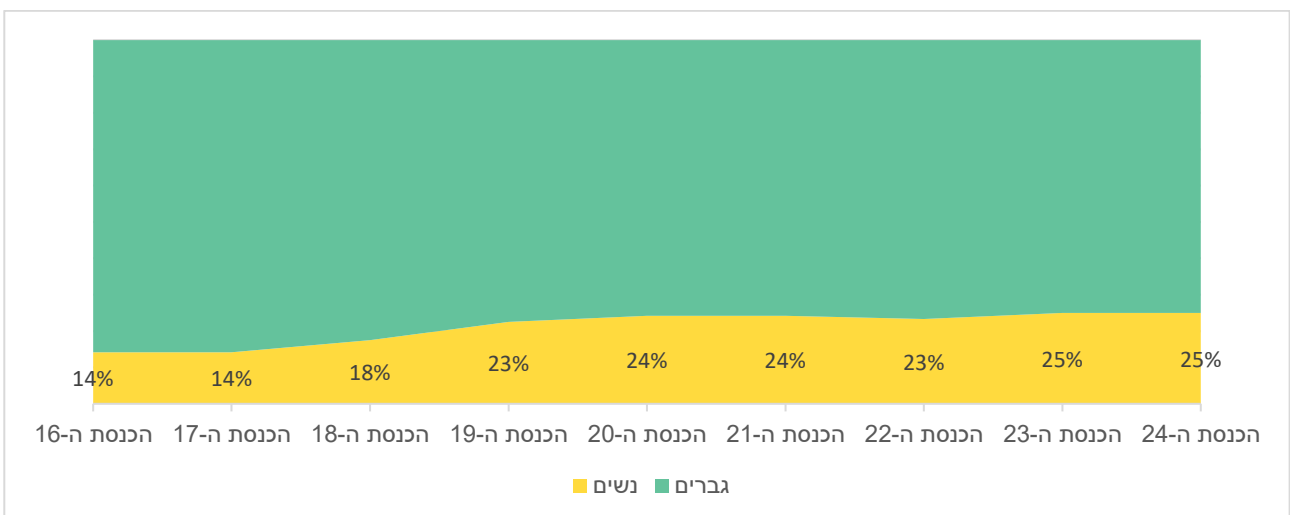
* רשימת המועמדים של כל סיעה הוגדרה כך שיש בה פי 1.5 חברים ממספר המועמדים שנבחרו.

תרשים 5 : שיעור הנשים בקרב המועמדים במקומות "ריאליים", * כנסות 16-24

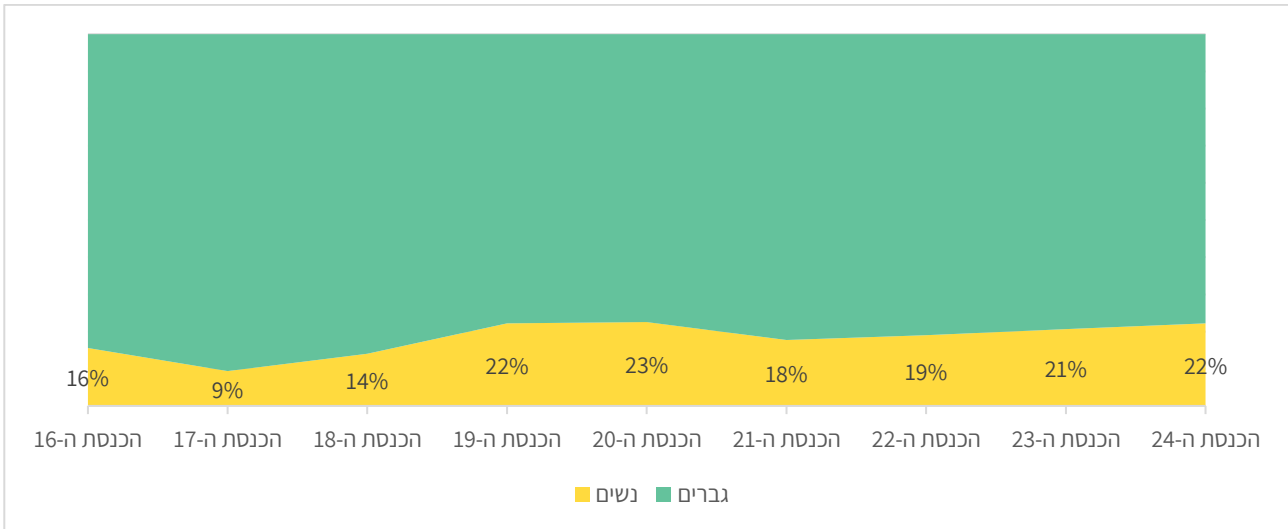

* רשימת המועמדים הריאליים מורכבת מהנבחרים בפועל בכל רשימה בתוספת מועמד נוסף לכל עשיריית נבחרים, או חלק ממנה.

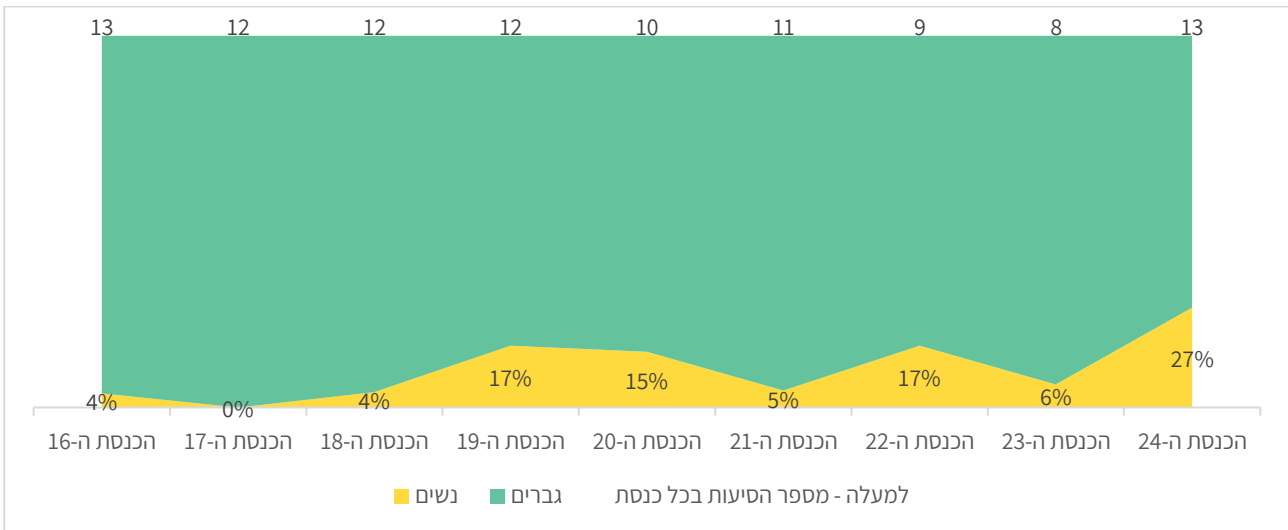
תרשים 6 : שיעור הנשים בקרב הנבחרים, כנסות 16-24

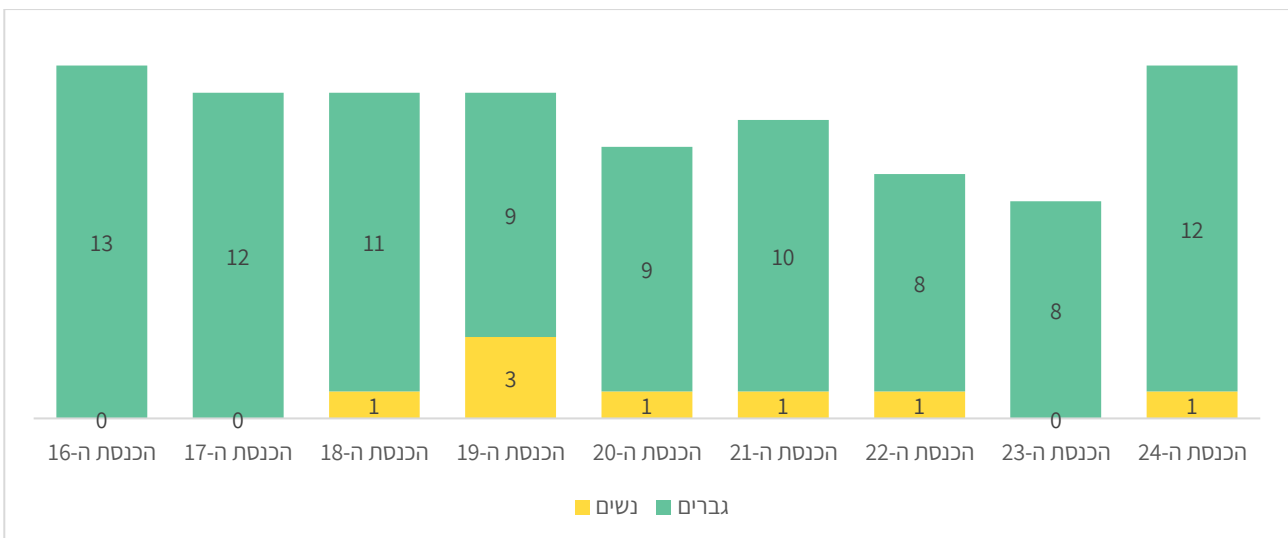
תרשים 7: שיעור הנשים בקרב המחצית הראשונה של רשימת הנבחרים, כנסות 16-24

תרשים 8: שיעור הנשים בקרב חברי הכנסת בשני המקומות הראשונים בכל רשימה כנסות 16-24

תרשים 9: ראשי רשימות בחלוקה מגדרית - מספרים מוחלטים, כנסות 16-24

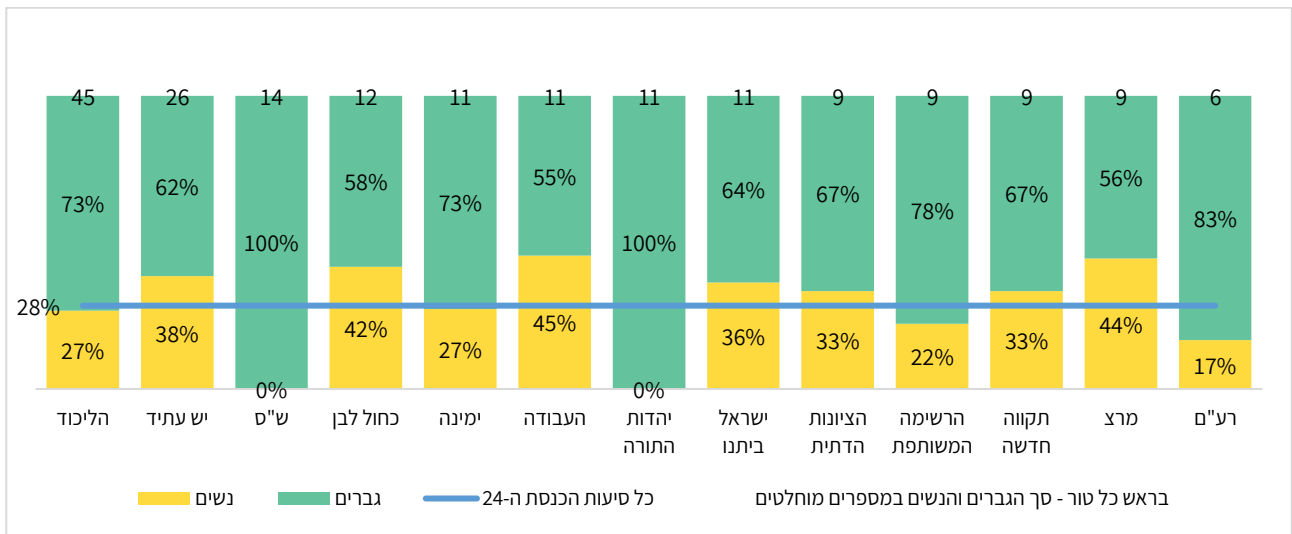

מבחינת התרשימים עולים הממצאים האלה:

- **בין הכנסת ה-16 לכנסת ה-21 הוכפל שיעור הנשים בכלל המועמדים לכנסת. בארבע מערכות הבחירות שהתקיימו בשנתיים האחרונות לא חלו בו שינויים גדולים:** בבחירות לכנסת ה-16 נשים היו 15% מכלל המועמדים (ברשימות שעברו את אחוז החסימה, כאמור) ואילו בבחירות לכנסת ה-21 עלה שיעור המועמדות ל-32%, ומאז הוא ירד מעט.
- **שיעור הנשים במקומות הריאליים בתקופה זו עלה גם כן אם כי באופן מתון מעט יותר:** בבחירות לכנסת ה-16, שיעור הנשים במקומות שהוגדרו ריאליים היה 14%, ובבחירות לכנסת ה-24 שיעורן היה 26%.
- בשיעור הנשים במחצית הראשונה של הנבחרים יש תנודתיות מאז הכנסת ה-16. בכנסות האחרונות שיעורן היה כחמישית.
- גם בשיעור הנשים בשני המקומות הראשונים בכל רשימה יש תנודתיות. הכנסת ה-24 בולטת בשיעורן הגבוה יחסית של נשים בקטגוריה זו – גבוהה אף יותר משיעורן בקרב כלל חברי הכנסת הנבחרים.
- אשר לנשים בראשות רשימות מועמדים – למעט הכנסת ה-19, שבה רבע מ-12 הרשימות שהתמודדו הובלו על ידי נשים, **בשאר מערכות הבחירות שנבחנו הייתה לכל היותר מפלגה אחת שבראשה עמדה אישה.**

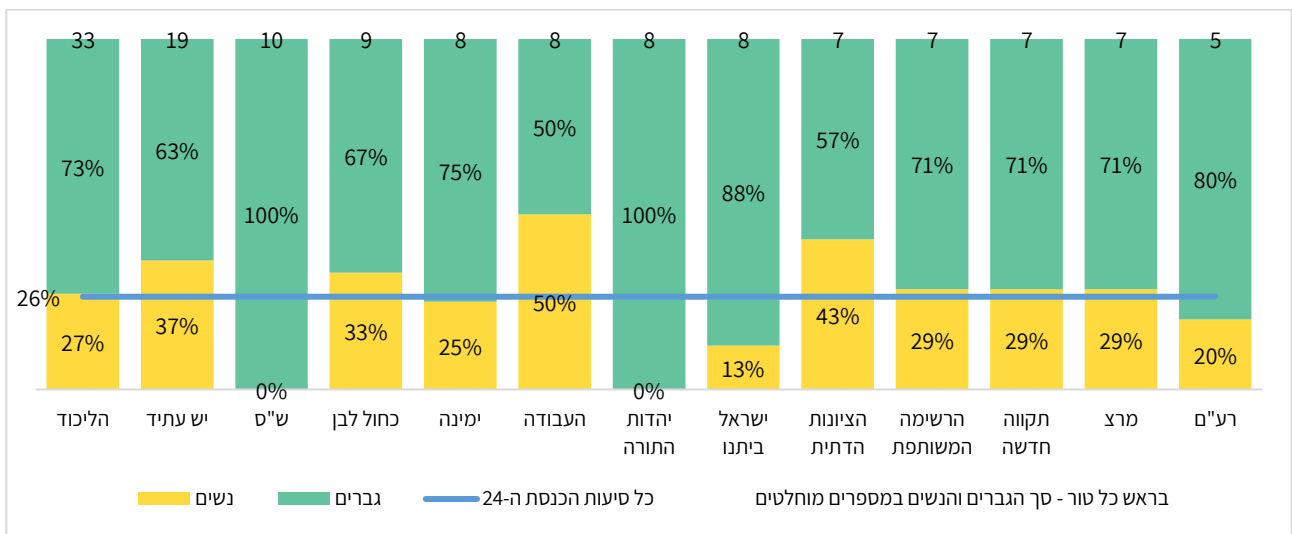
3. הכנסת ה-24: ניתוח לפי רשימה

תרשים 10: חלוקה מגדרית של מועמדים, * הכנסת ה-24

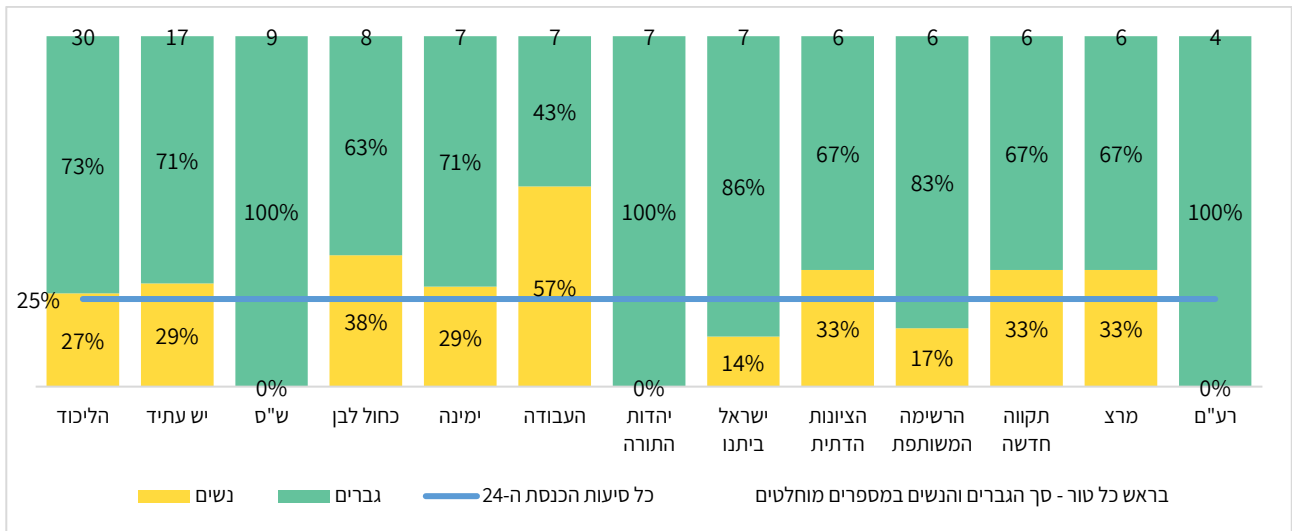
* רשימת המועמדים של כל סיעה מונה פי 1.5 חברים ממספר המועמדים שנבחרו בכל סיעה.

תרשים 11: חלוקה מגדרית של מועמדים במקומות "ריאליים", * הכנסת ה-24

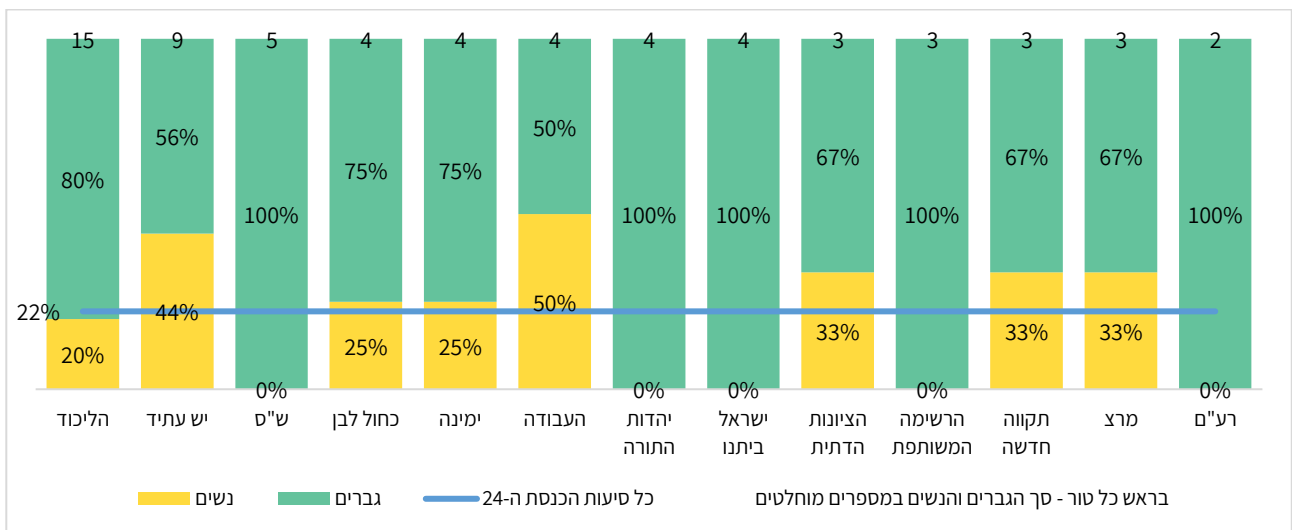

* רשימת המועמדים הריאליים מורכבת ממספר הנבחרים בפועל בכל רשימה בתוספת מועמד נוסף לכל עשיריית נבחרים, או חלק ממנה.

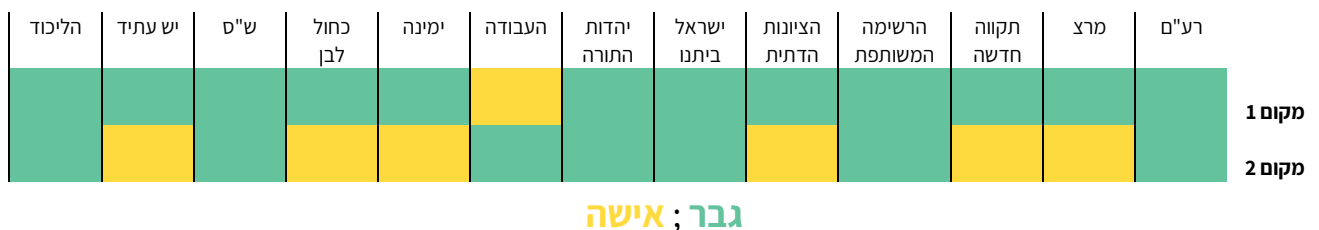
תרשים 12: חלוקה מגדרית של נבחרים, הכנסת ה-24

תרשים 13: חלוקה מגדרית של המחצית הראשונה של הנבחרים, הכנסת ה-24

תרשים 14: פילוח מגדרי של שני המקומות הראשונים בכל רשימה, הכנסת ה-24

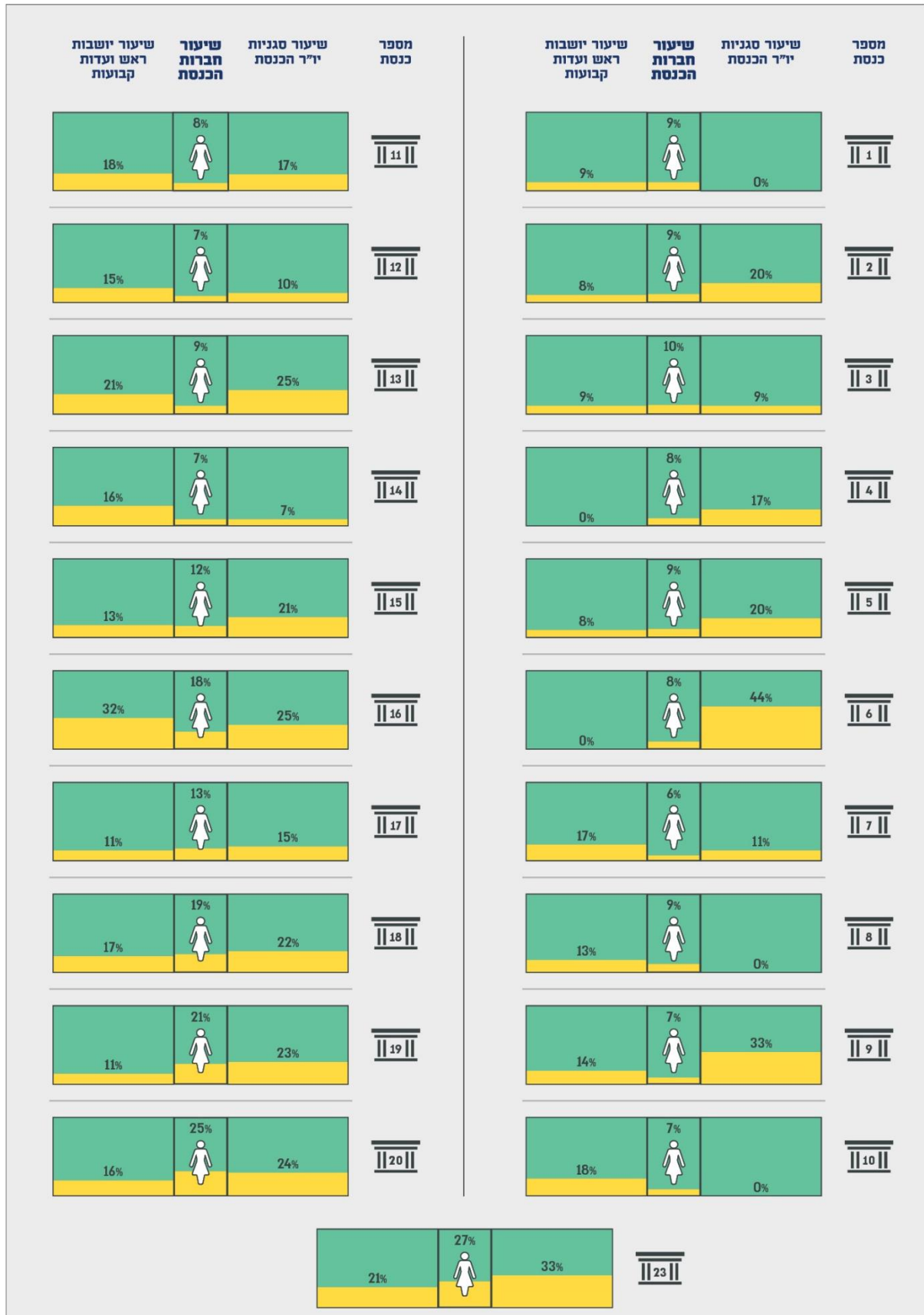

בשתי הרשימות החרדיות, ש"ס ויהדות התורה, לא היו כלל מועמדות נשים ולכן גם לא היו נבחרות. בשאר הרשימות שיעור הנשים נע בין 17% ל-45% מהמועמדים; בין 13% ל-50% מהמועמדים ה"ריאליים"; בין 0% ל-57% מהנבחרים; בין 0% ל-50% מהחברים במחצית הראשונה של כל סיעה. בשבע רשימות הייתה אישה באחד משני המקומות הראשונים, באחת מהן האישה עמדה בראש הרשימה. יצוין כי הכנסת ה-24 מאופיינת בריבוי סיעות קטנות יחסית; בסיעות קטנות הבדלים קטנים במספר הנשים באים לידי ביטוי בהבדלים גדולים בשיעורן.

4. בעלות תפקידים בכנסת

לצד בחינת שיעור הנשים בקרב חברי הכנסת, יש מקום לבחון גם את התפקידים שחברות הכנסת ממלאות בכנסת. **מאז כינון הכנסת, רק אישה אחת מילאה את תפקיד יו"ר הכנסת - דליה איציק, שהייתה יו"ר הכנסת ה-17.** להלן יוצגו נתונים בדבר שיעור הנשים בקרב סגני יו"ר הכנסת ויו"ר ועדות הכנסת הקבועות.

תרשים 15: שיעור הנשים בכלל חברי הכנסת, סגני יו"ר הכנסת ויושבי-ראש ועדות קבועות, כנסות 1-23*

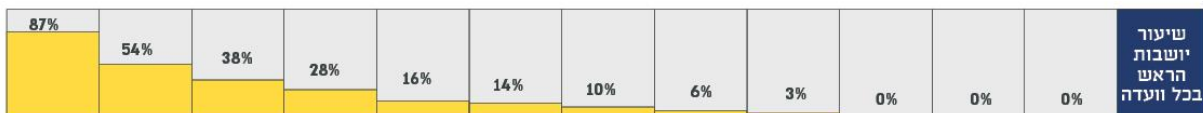

* הכנסת ה-21 והכנסת ה-22 התפזרו לפני כינון רוב הוועדות הקבועות ועל כן הן אינן מוצגות בתרשים.

מהתרשים עולה כי **לאורך השנים חלו תנודות גדולות בשיעור הנשים בקרב סגני יו"ר הכנסת, ושיעורן נע בין 0% ל-44%, אך קשה לזהות מגמת שינוי ברורה**. ייתכן שנתון זה הושפע מהשינויים הניכרים שחלו במספר סגני יו"ר הכנסת שכיהנו בכל כנסת. **גם בשיעור הנשים בקרב יושבי-ראש הוועדות הקבועות, הנע בין 0% ל-32%, קשה לזהות מגמה ברורה**. לכאורה היה אפשר לצפות שככל ששיעור הנשים מקרב חברי הכנסת יעלה, כך יעלה בהתאמה גם שיעור הנשים מקרב בעלי התפקידים בכנסת, אולם הנתונים מלמדים כי הדבר אינו בהכרח כך. בתרשים שלהלן מוצגת התפלגות לפי מגדר של חברי הכנסת שכיהנו בתפקיד יושבי-ראש של ועדות הכנסת הקבועות, מהכנסת הראשונה ועד הכנסת ה-23. אם במהלך כהונת הכנסת חלו חילופי אישים, הם מוצגים בתרשים (הסדר הכרונולוגי הוא מימין לשמאל).

תרשים 16: גברים ונשים בראש ועדות הכנסת הקבועות, כנסות 1-23

מספר כנסת	כספים	חוץ וביטחון	חוקה, חוק ומשפט	כלכלה	כנסת	פנים והגנת הסביבה	ביקורת המדינה	עבודה, רווחה ובריאות*	חינוך, תרבות וספורט	עלייה ותפוצות	מדע וטכנולוגיה	קידום מעמד האישה
1	1	2	1	1	1	1	1	3	1			
2	2	1	1	1	1	2	1	3	1			
3	1	1	3	1	1	1	1	2	1			
4	1	1	1	1	1	1	1	2	1			
5	1	2	1	1	1	1	1	3	1			
6	2	1	2	1	1	1	1	3	1			
7	1	1	2	1	2	1	1	2	1			
8	2	2	1	2	1	2	1	2	1			
9	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	
10	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
11	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	
12	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
13	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1	3	
14	1	1	2	3	1	2	2	1	1	1	2	
15	3	3	3	1	2	3	3	2	1	1	1	
16	2	1	1	3	2	2	2	2	2	1	2	
17	3	2	1	4	1	3	3	2	1	1	2	
18	1	3	1	2	2	3	3	2	2	1	1	
19	2	4	1	1	3	1	1	1	1	1	1	
20	2	3	1	1	3	2	2	1	1	1	1	
23	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	

* עד 1977 (הכנסת השמינית) פעלה ועדת העבודה ולצידה ועדה לשירותים ציבוריים. לצורך תרשים זה וכדי לשמר רציפות התייחסנו לשתי הוועדות כוועדה אחת, וספרנו את יושבי-הראש של שתיהן תחת ועדת העבודה, הרווחה והבריאות.

מהתרשים עולה כי **בשלוש מוועדות הכנסת הקבועות לא כיהנה מעולם חברת כנסת בתפקיד יושבת-ראש: ועדת הכספים, ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט; גם בוועדת הכלכלה, ועדת הכנסת וועדת הפנים והגנת הסביבה עמדו מעט נשים בראש הוועדה (3%, 6%-10% מיושבי-הראש של ועדות אלו, בהתאמה); לעומת זאת, נשים היו יותר מרבע מיושבי-הראש של ועדת החינוך, התרבות והספורט, קרוב ל-40% מיושבי-הראש של ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות, יותר ממחצית מיושבי-הראש של ועדת המדע והטכנולוגיה, וכל יושבות-הראש של הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי למעט שניים (גדעון סער, שהיה יו"ר הוועדה במהלך חלק מכהונת הכנסת ה-17, ועודד פורר, שהיה יו"ר הוועדה בכנסת ה-23).**

נשים בראש ועדות כנסת שאינן קבועות

לצד הוועדות הקבועות פועלות בכל כנסת ועדות לעניין מסוים (ועדות מיוחדות). **בראש שתיים משש הוועדות המיוחדות שפעלו בכנסת ה-23 (33%) עמדה אישה – הוועדה המיוחדת להתמודדות עם סמים ואלכוהול והוועדה המיוחדת לעניין נגיף הקורונה החדש ולבחינת היערכות המדינה למגפות ולרעידות אדמה.**

5. שיעור הנשים בכנסת ביחס לשיעור הנשים בפרלמנטים בעולם

האיגוד הבין-פרלמנטרי (International Parliamentary Union – IPU) מדרג את הפרלמנטים בעולם על פי שיעור הנשים המכהנות בהם. בטבלה שלהלן מוצגות עשר המדינות המובילות את הדירוג של ה-IPU וכן כלל מדינות ה-OECD. במדינות שבהן לפרלמנט שני בתים, הנתונים מתייחסים לבית התחתון. הנתונים נכונים לינואר 2021 (כלומר לפני הבחירות לכנסת ה-24).

טבלה 1: שיעור הנשים בפרלמנט ומיקום בדירוג העולמי במדינות נבחרות, ינואר 2021⁴

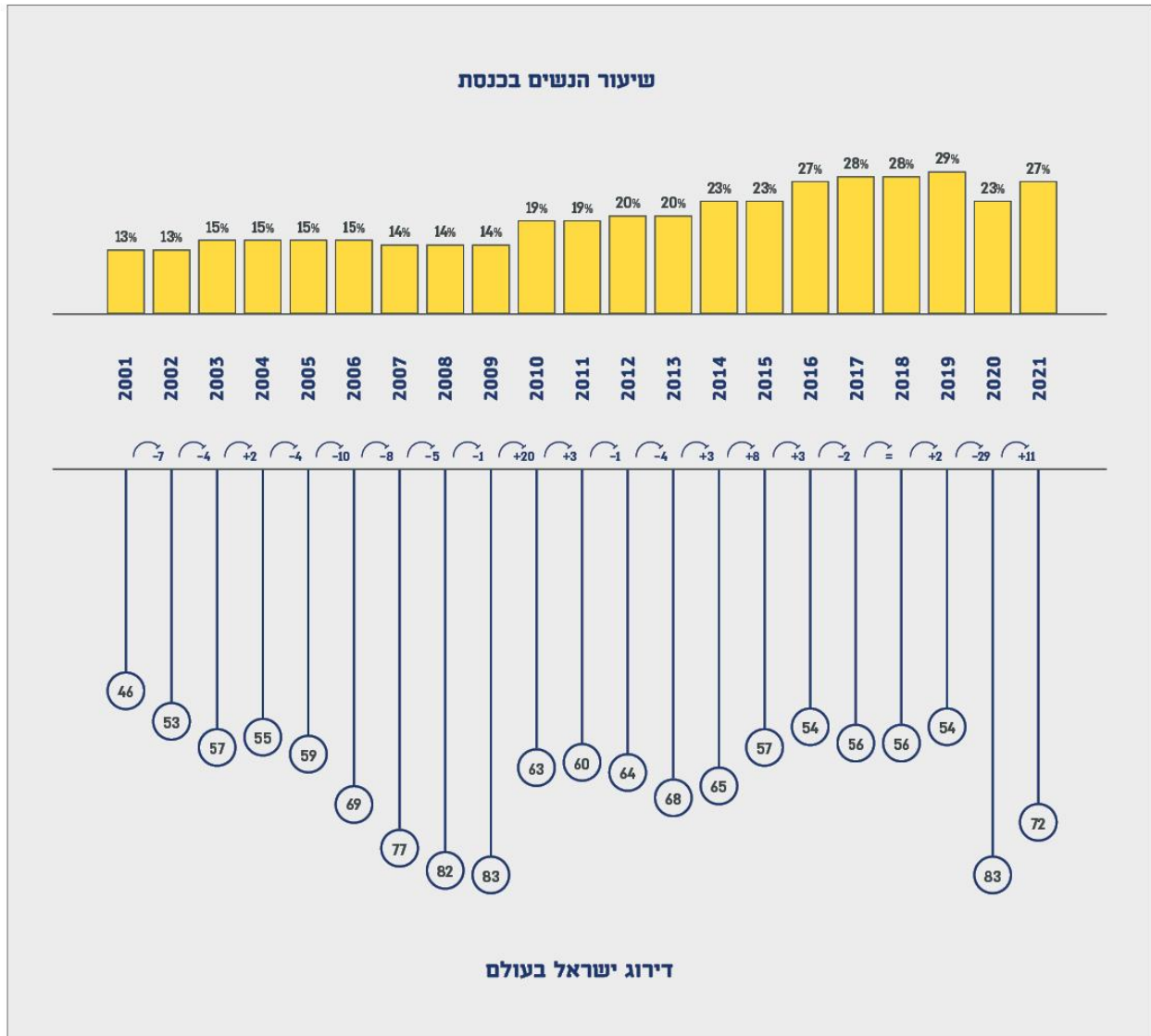
מדינה	מקום	שיעור הנשים בכלל חברי הפרלמנט	מדינה	מקום	שיעור הנשים בכלל חברי הפרלמנט
רואנדה	1	61.3%	הולנד	41	33.3%
קובה	2	53.4%	לוקסמבורג	48	31.7%
איחוד האמירויות	3	50.0%	גרמניה	49	31.5%
ניקרגואה	4	48.4%	אוסטרליה	50	31.1%
ניו-זילנד	5	48.3%	קנדה	52	29.6%
מקסיקו	6	48.2%	לטביה	57	29.0%
שבדיה	7	47.0%	פולין	60	28.3%
גרנדה	8	46.7%	אסטוניה	63	27.7%
אנדורה	9	46.4%	ליטא	63	27.7%
בוליביה	10	46.2%	סלובניה	64	27.8%
פינלנד	11	46.0%	ארה"ב	67	27.3%
נורבגיה	14	44.4%	ישראל	72	26.7%
ספרד	16	44.0%	צ'כיה	94	23.0%
שווייץ	20	42.0%	סלובקיה	98	22.7%
בלגיה	20	42.0%	צ'ילה	100	22.6%
פורטוגל	22	40.0%	אירלנד	101	22.5%
אוסטריה	24	39.9%	יוון	101	20.7%
דנמרק	25	39.7%	קוריאה הדרומית	121	19.0%
איסלנד	25	39.7%	קולומביה	122	18.8%
צרפת	27	39.5%	טורקיה	129	17.3%
איטליה	35	35.7%	הונגריה	153	12.6%
בריטניה	39	33.9%	יפן	166	9.9%

לפי נתוני ה-IPU, לפני הבחירות לכנסת ה-24 ישראל הייתה מדורגת במקום ה-72 מ-188 מקומות. ביחס למדינות ה-OECD, ישראל נמצאה במקום ה-27 מ-37 המדינות החברות בארגון.

ב-20 השנים האחרונות הייתה תנועתיות רבה במיקום של ישראל בדירוג של ה-IPU. היות שהמיקום של כל מדינה בדירוג מתבסס הן על שיעור הנשים בפרלמנט שלה והן על שיעור הנשים בפרלמנטים האחרים, לעיתים יכול לחול שינוי בדירוג של מדינה גם בלי שחל שינוי בשיעור הנשים בפרלמנט שלה. לדוגמה, בין שנת 2012 לשנת 2013 ישראל ירדה בדירוג מהמקום ה-64 למקום ה-68 אף ששיעור הנשים בכנסת נותר זהה (20%).

⁴ IPU website, [percentage of women in national parliaments](https://www.ipu.org/parliaments/composition), retrieved: March 15th 2021.

תרשים 17: שיעור הנשים בכנסת לעומת מיקום ישראל בדירוג ה-IPU של נשים בפרלמנטים, 2001-2021

6. פרלמנט רגיש מגדר – Gender-Sensitive Parliament

במסגרת השיח על שילוב נשים בפרלמנטים החלו בעשור האחרון דיונים תיאורטיים ופרקטיים במושג "פרלמנט רגיש מגדר". **פרלמנט רגיש מגדר הוא פרלמנט אשר במבנהו, פעולותיו, שיטות עבודתו והתהליכים המתרחשים בו ניתן מענה לצרכים של נשים וגברים לאינטרסים המגוונים שלהם.** פרלמנט כזה פועל להסרת החסמים שמונעים השתתפות מלאה של נשים בפרלמנט (כחברות פרלמנט וכעובדות מקצועיות); לצד זאת, הוא גם משמש דוגמה חיובית לשוויון מגדרי לחברה בכללותה.⁵

שניים מהגופים הבין-לאומיים שמובילים את הדיון בסוגיה הם האיגוד הבין-פרלמנטרי (Inter-Parliamentary Union - IPU) והמוסד האירופי לשוויון מגדרי (European Institute for Gender Equality - EIGE), אשר מציעים שניהם כלי להערכה עצמית (self-assessment) של מידת הרגישות המגדרית של פרלמנטים.⁶ הערכת מידת הרגישות המגדרית של פרלמנטים נעשית על בסיס מדידה של שורת נושאים אשר בחלוקה גסה, נוגעים להיבטים האלה:⁷

- **ייצוג בפרלמנט** – הסרת חסמים וקידום שוויון הזדמנויות בכניסה לפרלמנט; עידוד המפלגות לשאוף לשוויון מגדרי.
- **אופן עבודת הפרלמנט** – קידום שוויון ההזדמנויות של נשים ושל גברים להשפיע על תהליכי העבודה הפרלמנטריים; יצירת תשתית פרלמנטרית ותרבות ארגונית רגישות למגדר בקרב חברי הפרלמנט ועובדיו, ויצירת תחושת אחריות לשוויון מגדרי אשר משותפת לכל חברי הפרלמנט – גברים ונשים.
- **תוצרי עבודת הפרלמנט** – הטמעת עקרון השוויון המגדרי בעבודה הפרלמנטרית (Gender Mainstreaming); מתן מקום לאינטרסים של נשים בסדר היום של הפרלמנט והערכה שיטתית של ההשפעה המגדרית של עבודת הפרלמנט; קידום חקיקה ומדיניות לשוויון מגדרי; ייצוג סמלי של סוגיות מגדריות בעבודת הפרלמנט.

⁵ Inter-Parliamentary Union (henceforth: IPU), [Gender-sensitive Parliaments: Plan of Action, Review, Reform](#) (power-point presentation), September 2020 (henceforth: IPU presentation); European Institute for Gender Equality (henceforth: EIGE), [Gender-sensitive Parliaments: What is the tool for?](#) retrieved: July 15th 2021.

⁶ IPU, [Evaluating the Gender Sensitivity of Parliaments: A self-assessment toolkit](#), 2016; EIGE, [Gender-sensitive Parliaments](#), retrieved: July 15th 2021.

פרלמנטים בכמה מדינות ערכו בשנים האחרונות הערכות עצמית של מידת הרגישות המגדרית שלהם בתמיכת ה-IPU, ובהם הפרלמנט הבריטי, שבו נערכה בחינה כזו בשנת 2018. לקריאת דוח ההערכה של הפרלמנט הבריטי ראו:

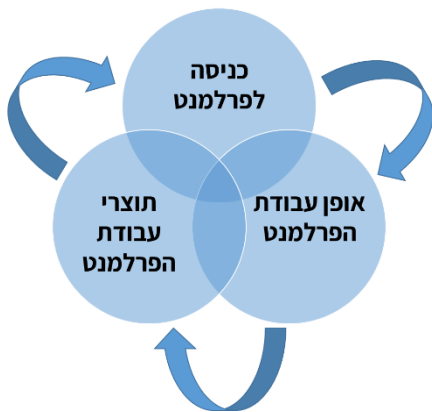
UK Parliament, [UK Gender-Sensitive Parliament Audit 2018](#), November 26th 2018.

EIGE ערכו בשנת 2019 בחינה של מידת הרגישות המגדרית של פרלמנטים במדינות האיחוד האירופי. לתוצאות הבחינה ראו:

EIGE, [Gender-sensitive Parliaments: How gender-sensitive are parliaments in the EU?](#), retrieved: July 15th 2021.

<http://archive.ipu.org/pdf/publications/action-gender-e.pdf>

⁷ IPU presentation; IPU, [Gender-Sensitive Parliaments: A Global Review of Good Practice](#), 2011; [Plan of Action for Gender-sensitive Parliaments](#), 2012; EIGE, [Gender-sensitive Parliaments](#), retrieved: July 15th 2021.

שלושת ההיבטים הללו אינם מנותקים זה מזה, והפעולות שננקטות בכל אחד מהם משפיעות על התחומים האחרים: למספר הנשים החברות בפרלמנט עשויה להיות השפעה ניכרת על מידת הרגישות המגדרית של עבודת הפרלמנט, שבתורה תשפיע על הרגישות המגדרית של תוצרי הפרלמנט, שעשויים בתורם להשפיע על הסרת חסמי הכניסה לפרלמנט ועל קידום נשים לתפקידי מפתח בהנהגה הפוליטית, וחוזר חלילה.

להלן נרחיב מעט ונביא דוגמאות למנגנונים או פרקטיקות שננקטו בפרלמנטים בעולם, שבכוחם להעצים את הרגישות המגדרית בשלושת ההיבטים:

שוויון הזדמנויות בכניסה לפרלמנט מושפע מהמידה שבה המסגרת החוקית במדינה מבטיחה חופש מאפליה מגדרית ומקדמת השתתפות שוויונית של נשים בפוליטיקה (למשל באמצעות קביעת מכסות לנשים). גם המידה שבה המפלגות עצמן נוקטות אמצעים כדי לתמוך באופן פעיל בשוויון מגדרי בקרב חברי הפרלמנט משפיעה על כך.⁸ להלן יוצגו דוגמאות למנגנונים לקידום שוויון הזדמנויות כאמור שקיימים או היו קיימים במדינות שונות. יודגש כי בחלק מהמדינות יש שיעור גבוה של נשים בכלל חברי הפרלמנט ואילו במדינות אחרות שיעור הנשים נמוך ואף נמוך מאוד.

- **מכסות לייצוג הולם לנשים** – לפי נתוני ה-IPU, ב-130 מדינות היה בשנת 2019 סוג כלשהו של מכסות ייצוג לנשים, אם סטטוטוריות ואם וולונטריות. ברוב המדינות (בעיקר במדינות המפותחות) מדובר על מכסות החלות על רשימות המועמדים ובחלק מהמדינות יש מכסות למושבים בפרלמנט המשוריינים לנשים.⁹
- **יישום מדיניות וולונטרית להגדלת ייצוג נשים במפלגות** – בשנים 2013–2014 יזם הארגון לביטחון ולשיתוף פעולה באירופה (OSCE) פיילוט להערכה עצמית של מידת השוויון המגדרי של תהליכים ומנגנונים מרכזיים ב-14 מפלגות בארמניה, גאורגיה וטג'יקיסטן. בעקבות תוצאות ההערכה מחצית מן המפלגות פרסמו תוכנית פעולה מגדרית. מפלגת הלייבור **במלטה** מיישמת מאז אמצע שנות התשעים של המאה העשרים תוכנית להגדלת ייצוג נשים, אשר מלבד מכסות שמורות לנשים ברשימת המועמדים לפרלמנט ובהנהלת המפלגה, מורכבת גם מהעלאת מודעות לנושאי מגדר בקרב חברי המפלגה והכשרת מועמדות לצורך פיתוח יכולותיהן.¹⁰

⁸ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Self-assessment, scoring and interpretation of parliament gender-sensitivity: [Area 1: Women and men have equal opportunities to ENTER the parliament](#), retrieved: July 15th 2021; IPU presentation.

⁹ להרחבה ראו: עדו אבגר ואיתי פידלמן, [נשים בכנסת: ריכוז נתונים לאחר הבחירות לכנסת ה-23](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 8 במרץ 2020.

¹⁰ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Examples of gender-sensitive practices in parliaments: [Area 1: Women and men have equal opportunities to ENTER the parliament](#), retrieved: July 15th 2021.

• **תמיכה במועמדות** – הממשלה הפדרלית של **גרמניה** תומכת ביוזמה לקידום נשים בפוליטיקה באמצעות הענקת פרסים לפוליטיקאיות, תוכניות חונכות (mentoring) ופעילויות אחרות. **באירלנד**, **פורטוגל** ו**קראטיה** נערכו קמפיינים שקראו לתמיכה אקטיבית בקידום נשים במפלגות, או הפנו אצבע מאשימה (שיימינג) כלפי מפלגות שבהן הייצוג הנשי לא מספק. ארגון חברה אזרחית **בצ'כיה** מפעיל תוכנית שבה פוליטיקאיות מצליחות מדנמרק ונורבגיה חונכות פוליטיקאיות מקומיות.¹¹

רגישות מגדרית בתהליכי העבודה הפרלמנטריים באה לידי ביטוי בין השאר במידה שבה נוהלי העבודה, הפרוצדורות הנהוגות ותנאי ההעסקה בפרלמנט תומכים בהכללה שוויונית של נשים – נבחרות ציבור ועובדות – בתפקידי קבלת החלטות והנהגה. בתחום זה נכללים גם התאמת המתקנים בפרלמנט לנשים והתאמת מאפייני סביבת העבודה להבטחת האיזון בין עבודה לחיים אישיים. הרגישות המגדרית תבוא לידי ביטוי גם בחוסר סובלנות למעשים או שפה סקסיסטיים, בהימנעות משימוש בסטריאוטיפים מגדריים ואף בקיומם של קווים מנחים והוראות לשימוש בשפה רגישת מגדר.¹²

דוגמאות למנגנונים שמקדמים רגישות מגדרית בעבודת הפרלמנט:

- אחת מוועדות בית הנבחרים **בבריטניה** יזמה מחקר על חוויותיהן של נשים חברות פרלמנט. המחקר הציף קשיים שונים, ישירים ועקיפים, שאיתם מתמודדות חברות הפרלמנט, למשל קושי לאזן בין מילוי תפקידן ובין המחויבויות המשפחתיות שלהן. לצד זאת צוינו לטובה יוזמות שהקלו על חברות הפרלמנט בתחום זה, כגון הפעלת מעון לפעוטות ומתן רשות לילדים לשהות מחוץ לאולם המליאה בשני בתי הפרלמנט. בדוח גם עלתה ביקורת על התרבות הארגונית בפרלמנט ועל מרכזיות הרישות (networking) המקצועי שמתקיים במסגרות לא-רשמיות שונות, כדוגמת פאבים.¹³
- עוד **בבריטניה**, בית הנבחרים מאפשר לחברי פרלמנט בחופשת הורות להצביע מרחוק באמצעות בא כוח. בספטמבר 2020 החליט הפרלמנט כי הסדר זה יהיה קבוע, זאת לאחר פיילוט שנמשך יותר משנתיים שבמהלכו 30 חברי פרלמנט מימשו את זכותם להסדר. מאלו 12 היו נשים, ששלוש מהן נבחרו לפרלמנט לראשונה.¹⁴
- ה-IPU מדווח כי לאחר מחקר הערכה של מידת הרגישות למגדר שנערכה בפרלמנט של **טורקיה** ב-2012 נעשו כמה מהלכים ששיפרו את הרגישות המגדרית של הפרלמנט: בפעם הראשונה מונתה אישה לעמוד

¹¹ שם.

¹² EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Self-assessment, scoring and interpretation of parliament gender-sensitivity: [Area 2: Women and men have equal opportunities to INFLUENCE the parliament's working procedure](#), retrieved: July 15th 2021; IPU presentation; IPU, [Gender-sensitive parliaments](#), retrieved: July 15th 2021.

¹³ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Examples of gender-sensitive practices in parliaments: [Area 2: Women and men have equal opportunities to INFLUENCE the parliament's working procedures](#), retrieved: July 15th 2021.

¹⁴ UK Parliament, House of Commons Library, [Research Briefing: Proxy voting in divisions in the House](#), November 9th 2020; House of Commons Procedure Committee, [Proxy voting: review of pilot arrangements – Fourth Report of Session 2019–21](#), September 7th 2020.

בראש ועדת הכספים; ערך השוויון המגדרי הוטמע בתוכנית האסטרטגית של הפרלמנט והוכנה רשימת הנחיות המשמשת להדרכת חברי פרלמנט ועובדים; מונו אנשי צוות נוספים לליווי ועדת המגדר של הפרלמנט.¹⁵

בעקבות הערכה דומה שנעשתה בפרלמנט של **אוגנדה** בשנת 2012 נקבעה מכסת חובה של 40% נשים בהנהגת ועדות הפרלמנט.¹⁶ בשנת 2017/18 46% מחברי הנהגת הוועדות היו נשים.¹⁷

• הפרלמנט של **הולנד** הצהיר על מחויבותו לקידום עובדות לתפקידי ניהול. לשם כך נערכה בדיקה של ייצוג הנשים בעמדות ההנהלה, נקבעו יעדים ואסטרטגיה להשגתם, ונקבעה חובת דיווח שנתית על הפעולות שנעשו והעמידה ביעדים.¹⁸

• **הפרלמנט האירופי** הוציא ב-2008 מסמך קווים מנחים לכתיבה ניטרלית מבחינה מגדרית, ובו עצות פרקטיות לשימוש בשפה לא-סקסיסטית, הוגנת מבחינה מגדרית ומכילה (inclusive) בכל השפות הרשמיות של הפרלמנט.¹⁹

תוצרים פרלמנטריים רגיש מגדר הם תולדה של הכרה באינטרסים ובצרכים של נשים וקידום באופן שיטתי. פרלמנט רגיש מגדר מחוקק חוקים שמטיבים עם נשים וגברים, מטמיע את הצרכים המגוונים שלהם בתהליך הפוליטי וממלא פונקציות של פיקוח רגיש מגדר על חוקים ומדיניות. לפרלמנט רגיש מגדר יהיו יעדי שוויון מגדרי ותוכנית פעולה לשוויון מגדרי. חברי פרלמנט – גברים ונשים – יקבלו כלים להטמעת חשיבה מגדרית: הכשרה, תכנון ותקצוב.²⁰ לפי ה-IPU, לשם כך יש צורך במנגנונים מוסדיים פורמליים להטמעת חשיבה מגדרית – כגון גוף ייעודי הממונה על קידום שוויון מגדרי – אשר מקבלים את המשאבים הדרושים להם, ופועלים מתוך הכרה בחשיבות הפוליטית והרלוונטיות החברתית של הסוגיה.

דוגמאות למנגנונים שמקדמים שוויון מגדרי בתוצרי עבודת הפרלמנט:

• חוקים שמיועדים לקידום שוויון מגדרי או הטמעת חשיבה מגדרית, כגון חוק השוויון ב**ספרד**, שמהווה מסגרת לאומית לקידום שוויון מגדרי. החוק מתמקד בזכויות השתתפות פוליטית ובשוויון בתעסוקה, בדגש על תעסוקה במגזר הציבורי. החוק הטמיע מדיניות מגדרית כמו חובת הכנת תוכניות אסטרטגיות לשוויון הזדמנויות, הקמת נציבות בין-משרדית לשוויון, חובת הערכת השפעה מגדרית לכל חוק או תוכנית לאומית

¹⁵ IPU presentation.

¹⁶ שם.

¹⁷ IPU presentation; Parliament of Uganda, [Parliamentary Commission: Annual Report For Financial Year 2017/18](#), p. 11.

¹⁸ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Examples of gender-sensitive practices in parliaments: [Area 2: Women and men have equal opportunities to INFLUENCE the parliament's working procedures](#), retrieved: July 15th 2021.

¹⁹ European Parliament, [Gender-Neutral Language in the European Parliament](#), 2018.

²⁰ IPU presentation; EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Self-assessment, scoring and interpretation of parliament gender-sensitivity: [Area 3: Women's interests and concerns have adequate SPACE on parliamentary agenda](#) retrieved: July 15th 2021; [Area 4: The parliament produces gender-sensitive LEGISLATION](#), retrieved: July 15th 2021.

וכן דיווח עיתי על יעילות החוקים. עוד דוגמה היא חוק הטמעת החשיבה המגדרית ב**בלגיה**, שמחייב בחינה וזיהוי של כל משאבי הממשלה המוקדשים לקידום שוויון מגדרי והערכת השפעה מגדרית של כל אמצעי מדיניות חדש. החוק מחייב את הממשלה הפדרלית להגדיר מטרות אסטרטגיות בתחום השוויון המגדרי בכל תחום מדיניות שבאחריותה ולפרסם דוחות הערכה על השגת מטרות אלו.²¹

- **בצרפת** יש בשני בתי הפרלמנט ועדות מיוחדות (delegations) לזכויות נשים ושוויון הזדמנויות מגדרי. תפקיד הוועדות, שמורכבות מחברי וחברות פרלמנט, להטמיע חשיבה מגדרית בעבודת החקיקה, להבטיח יישום מוצלח של חקיקה לשוויון מגדרי, לבחון את ההשלכות המגדריות של חקיקה ומדיניות, להעלות את המודעות לתחומי מדיניות רלוונטיים במיוחד לנשים ולהטמיע אותם באג'נדה הפוליטית באמצעות פרסום דוחות, ולשמש זירה פורמלית לקידום זכויות נשים בתוך הפרלמנט.

- בפרלמנט **ברואנדה** יש פורום בין-מפלגתי של חברות פרלמנט אשר פועל לקדם חקיקה בנושאים הרלוונטיים במיוחד לחייהן של נשים.²²

- ב**שבדיה** נעשית מאז סוף שנות השמונים של המאה העשרים הערכה מגדרית של תקציב המדינה שמאושר בוועדת הכספים בפרלמנט. התקציב המוגש לפרלמנט כולל נספח שמוקדש לבחינת הפילוח המגדרי של משאבי התקציב וההשפעה השונה של המדיניות התקציבית בתחומים שונים על גברים ונשים.

נוסף על כל אלו, לפרלמנט רגיש מגדר יש גם היבטים סמליים, אשר באים לידי ביטוי למשל בהיותן של נשים מודל פוליטי לחיקוי או במשמעות הסמלית שמוטמעת בבניין הפרלמנט עצמו, כמו שמות המתחמים הפיזיים (בניינים, חדרים) או האומנות המוצגת בו.²³

הדרך לפרלמנט רגיש מגדר ואופני הפעולה שיש לנקוט משתנים בהתאם למאפיינים הייחודיים של כל פרלמנט וכל מדינה, אך משותפת להם ההכרה שהפרלמנטים ואופני עבודתם אינם ניטרליים מבחינה מגדרית והנכונות לנקוט מאמצים לשם השגת שוויון מגדרי.²⁴

²¹ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Examples of gender-sensitive practices in parliaments: [Area 4: The parliament produces gender-sensitive LEGISLATION](#), retrieved: July 15th 2021.

²² EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Examples of gender-sensitive practices in parliaments: [Area 3: Women's interests and concerns have adequate SPACE on parliamentary agenda](#), retrieved: July 15th 2021.

²³ EIGE, Gender-sensitive Parliaments: Self-assessment, scoring and interpretation of parliament gender-sensitivity: Area 5: The parliament complies with its SYMBOLIC function: [Domain 1 – Symbolic meanings of spaces](#), retrieved: July 15th 2021.

²⁴ EIGE, [Gender-sensitive Parliaments: What is the tool for?](#) retrieved: July 15th 2021.